

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1908, kl. 4 e. m.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inskränkning i tiden för jakt å älg m. m.

Herr A. P. Gustafsson i Sjögesta med flere hafva i en inom Andra Kammarerna väckt motion, n:o 18, föreslagit »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande jaktstadga, att tiden för rätt till älgars dödande eller fångande förkortades till en vecka, och att den tillåtna tiden förlades till oktober månad, samt att fångande eller dödande af årskalfvar efter älg blefve under hela året förbjuden».

Motion af P. A. Gustafsson m. fl.

Till stöd för motionen har anförts följande:

»För hvarje år som går inses allmännare det stora värde, som finnes i våra skogsbär, synnerligast lingon, men ett väsentligt hinder för tillvaratagandet däraf är att jakten på älg under den för bärplockningen lämpligaste tiden är tillåten. Där ordnad jaktvård existerar, aflyses bärplockning å skogarne under älgskyttet, men där så icke är förhållandet, genomströfvas skogarne af mer och mindre försiktiga älgjägare, och detta hafver till följd, att tillvaratagandet af nämnda bär dels afstannar och dels för-siggår under stor fara för människors lemmar och lif.

Motivering.

Inseende det stora värde, som finnes och bör tillgodogöras af omfördälda skogens högdjur, kan likväl icke förbises att betydligt därutöver bör sättas värdet och tillvaratagandet af »skogens röda guld», våra lingon, hvilket dessutom bereder vår på landet varande mindre kraftiga arbetarebefolkning en väl behöflig inkomst. Då det desslikes inom landet har uppstått en god industri för förädling af skogsbär, jämte en betydande export däraf, bör enligt mångens förmenande förberörda hinder för bärens tillvaratagande undanröjas, hvilket utan skada för älgjakten kunde ske genom jakttidens framflyttning till oktober månads senare hälft i de sydligare delarne af landet och måhända något tidigare i de norra.

I sammanhang härmed torde äfvenledes böra tagas under ompröfning, om ej jakttiden borde inskränkas samt nedskjutning af årskalfvar efter älg helt och hållet förbjudas. Under älgjakttiden dödas, enligt tillgängliga uppgifter, betydande antal älgar, och man frågar sig: är det möjligt att detta ståtliga och värdefulla villebråd kan bestå med en dylik årligt tillåten nedskjutning, då det genom skogarnes fortgående uthuggning blir svårare för villebrådet att undkomma samt lättare för skytten att nedlägga det jagade djuret.

Är det betänkligt att alltför hårdt ansätta det vuxna älgbeståndet, förefaller det än betänkligare med nedskjutandet af årskalfvar, hvilket i betraktande af deras ringa värde i förhållande till de vuxna djuren, är en okynnig åderlåtning af älgstammen, och bör sålunda med allt skäl förbjudas.»

Andra Kam-
marens ut-
skotts yt-
rande.

Öfver motionen har Andra Kammarens femte tillfälliga utskott afgifvit ett yttrande så lydande:

»Jämlikt Kungl. Majts nådiga bref af den 12 mars 1890 skall kungl. domänstyrelsen hvarje år i april månad låta i Svensk författningssamling införa en sammanfattad redogörelse för gällande bestämmelser rörande fridlysning af vildt.

I öfverensstämmelse med denna föreskrift har kungl. domänstyrelsen senast den 20 april 1907 kungjort, att, med undantag för sådan jakt inom hägnad jaktpark eller djurgård, som enligt jaktstadgan är ägare medgifven, följande fridlysningstider äro gällande med afseende på älg:

från och med den 1 januari till och med den 31 augusti och från och med den 16 september till och med den 31 december; enligt sär-

skilda bestämmelser är första fridlysningsterminen ytterligare utsträckt till och med den 9 september i följande län:

- inom Norrbottens län under åren 1907, 1908 och 1909;
- » Jämtlands och Västernorrlands län under åren 1907 och 1908;
- » Göteborgs och Bohus samt Älfsborgs län (med undantag för kronoparkerna Edsmären, Halle- och Hunneberg) under åren 1907—1911;
- » Västerbottens, Gäfleborgs, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar läns norra landstingsområde och Blekinge län tills vidare hvarje år.

Därjämte är tills vidare förbjudet att fånga eller döda årskalfvar efter älg i Östergötlands, Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gäfleborgs, Jönköpings, Kalmar läns norra landstingsområde och Västmanlands län samt under åren 1907—1911 i Älfsborgs län (med undantag för förut omnämnda kronoparker).

Häraf framgår, att bestämmelsen om 15 dagars jakttid nu tillämpas i följande län: Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar läns södra landstingsområde, Gottlands, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs samt efter år 1908 i Jämtlands och Västernorrlands län; efter år 1909 i Norrbottens län; efter år 1911 i Göteborgs och Bohus samt Älfsborgs län. Motionärens yrkande om förkortning af jakttiden berör sålunda dessa län.

Vidare synes, att fångande eller dödande af årskalfvar efter älg icke är förbjudet i följande län: Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Kronobergs, Kalmar läns södra landstingsområde, Gottlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Kopparbergs samt efter år 1911 ej heller i Älfsborgs län. Det föreslagna förbudet för dödande af årskalfvar afser sålunda nu uppräknade län. Dessutom yrkar motionären för hela riket en framflyttning af jakttiden till oktober månad.

Vid behandling af detta ärende får utskottet först erinra om den af herr Sandin vid sistlidne riksdag väckta motion angående skrivelse till Kungl. Majt om sådan »ändring af gällande jaktstadga, att nuvarande olägenhet, som jakten, särskildt å älg, lägger i vägen för lingonplockningens östörda fortgång, måtte undanröjas».

Utan debatt afslog kammaren denna framställning. Kammarens tillfälliga utskott (n:o 1) hade som hufvudskäl för hemställan om afslag på motionen anført, att bestämmelserna angående ändring af tiderna för jakt falla inom området för Kungl. Maj:ts administrativa lagstiftning. Visserligen hade Riksdagen under åren 1869, 1877 och 1891 hos Kungl. Maj:t gjort hemställan om ändringar af då gällande bestämmelser angående älgjakt, men vid dessa tillfällen hade framställningarna gällt allmänna, för hela landet gällande ändringar. I de fall, då en åtgärd af mera lokal natur af Kungl. Majt vidtagits på jaktstadgans område, hade detta oftast skett på grund af hemställan från vederbörande landsting, och det syntes som om det af herr Sandin gjorda yrkandet äfven vore af den natur, att de särskilda landstingen lämpligast borde, i den mån ett verkligt behof af ändring gör sig gällande, därom hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning.

Utskottet ansluter sig i hufvudsak till hvad i fjolårets utskottsutlåtande sålunda anförts, men då årets motionärer till stöd för sitt förslag icke allenast framhålla de vådor, som förefinnas för lingonplockarne genom nu gällande tidsbestämmelser för jakt å älg, utan äfven upptaga andra synpunkter, som synas dem böra föranleda till ändring af ifrågasvarande bestämmelser, och på grund däraf framställa ganska bestämda yrkanden, så har utskottet ej ansett sig kunna inskränka sig till att endast af samma skäl som förra årets utskott yrka afslag å ifrågasvarande motion, utan utskottet har sökt att från sakkunnigt håll inhämta upplysningar rörande de förhållanden, som böra beaktas vid nu föreliggande frågas bedömande, och med stöd häraf får utskottet anföra följande.

Den första synpunkt, man har att ta i betraktande, vid bestämmande af jakttid för älg, är att älgen får skydd under fortplantningstiden. Denna, så att säga biologiska, sida af saken har beträffande många fridlysta djurarter varit den vid lagstiftningen ensamt bestämmande och måste anses som grundvalen för all jaktskyddslagstiftning. Vanligen fridlyser man därför en djurart i god tid innan parningstiden börjar, för att sedan låta denna fridlysning sträcka sig öfver parningstiden, honans dräktighetsperiod samt den tid ungarna äro så små, att de behöfva moderns vård och dessutom själfva äro mer eller mindre värdelösa som föda. Jakten bör alltså i regel börja först sedan årsungarna äro matnyttiga.

I de fall, där dräktighetsperioden är lång och fostrets utveckling i början försiggår helt långsamt, finnes emellertid från djurbiologisk synpunkt intet hinder att förlägga jakttiden till den första delen af dräktig-

hetstiden, blott den blifvande modern erhåller skydd under tiden närmast före födseln⁴ samt då ungarne äro små.

Betrakta vi nu närmare älgens fortplantning och i sammanhang därmed stående förhållanden, så finna vi, att parningstiden infaller i senare hälften af september och början af oktober månader. Älgkon går sedan dräktig omkring nio månader och föder i slutet af maj eller början af juni månad. Under de närmaste tre månaderna behöfva kalvarna alltför väl moderns skydd, och jakttiden kan alltså tidigast börja den 1 september. Redan en vecka in i september kommer man emellertid i kollision med nästa parningsperiod, i det att tjurarne då börja uppsöka korna, äfven om parningen i regel först senare äger rum. Jakten under september kommer därför att verka störande under en period, då älgarna väl behöfva vara i fred, hvarför den nu rådande jakttiden från biologisk synpunkt lämnar åtskilligt öfrigt att önska. Lägges endast denna synpunkt till grund, borde alltså en jakttid senare på hösten, efter brunstperiodens slut, exempelvis i oktober eller november vara att föredraga.

Emellertid förtjäna härvidlag ett par andra synpunkter beaktande. Omedelbart efter brunsttidens slut äro djuren vid synnerligen dåligt hull, och hvad älgturen beträffar, har köttet dessutom i början af oktober liksom under senare delen af september i följd af brunsten en frän smak och sålunda ett betydligt lägre värde än före brunsttiden. Från denna synpunkt torde tiden närmast efter brunsten ej böra föreslås som lämplig jakttid, åtminstone ej förrän saklig utredning företagits.

November månad eller till och med möjligen senare delen af oktober skulle nog från de tvenne hittills berörda synpunkterna, och under förutsättning att djuren till denna tid verkligen återvunnit sitt goda hull, kunna anses lämplig för älgjakt. Men nu tillkommer en annan faktor, hvartill hänsyn bör tagas, nämligen den åtminstone i norra delarna af landet tidiga spårnöen, som i hög grad underlättar djurens förföljande, ja, rent af kan sätta älgstammens hela existens på spel. Redan de starka nattfrosterne i september med riklig rimfrost på marken underlätta spårandet, men den första snön, som i Norrland ofta faller redan i oktober, skulle med säkerhet bli ödesdiger för älgan. Från denna synpunkt blir alltså en mot hösten så långt framskjuten jakttid synnerligen olämplig för Norrland.

För södra delarna af landet torde däremot en framflyttning af jakttiden möjligen kunna ha skäl för sig, endast densamma ej göres till dagarne närmast efter brunsttidens slut.

Beträffande den föreslagna inskränkningen af jakttiden för hela landet från 14 dagar till en vecka, må erinras därom, att för stora delar af vårt land jakten är tillåten endast 9—15 september. Detta är just de delar, hvarest älgstammen är svag och därför anses behöfva särskildt skydd. Att för öfriga delar i riket, hvarest älgtillgången kan anses normal, kanske riklig, införa en kortare jakttid, måste betecknas som mindre välbetänkt. Den korta jakttiden utgör nämligen ett svårt hinder för en mera rationellt ordnad jaktvård. Redan de nuvarande 14 dagarna äro en alltför knappt tillmätt tid, huru mycket mera skall ej detta gälla en vecka. För mången, som under nuvarande förhållanden endast skjuter djur af viss ålder och visst kön, skulle det med endast hälften så lång jakttid bli alltför frestande att ta hvad han kommer åt för att få något med. Motionären uttrycker sina farhågor för älgstammens fortbestånd. Statistiken visar emellertid ej någon tillbakagång i den årliga afskjutningen för hela landet, och det står i Kungl. Maj:ts fria skön att, när helst någon decimering af älgstammen anses hafva inträdt i viss del af riket, införa kortare jakttid eller totalförbud under några år för länet i fråga.

Frågan om det berättigade uti ett förbud att döda älgkalf är inom jägarekretsar mycket debatterad. I viss grad är denna beroende på hurvida jakttiden infaller tidigare eller senare på hösten. Motionären betecknar nedskjutande af årskalfvar som »okynnig åderlåtning af älgstammen». Denna uppfattning lär icke alltid öfverensstämma med en högre och intensivare jaktvårds principer. Bortskjutande af svaga årskalfvar anses i den kunnige jaktvårdarens hand vara ett af de säkraste medlen att höja älgstammen. Svårigheten här som i så många andra jaktlagsfrågor ligger däri, att man, samtidigt som man genom fridlysning och inskränkningar söker hämma den förödelse, som hotar från icke jaktvårdsintresserade skyttars sida, också lägger hinder i vägen för jaktvårdaren vid utöfvande af hans ofta otacksamma uppgift.

Är det sålunda redan ur biologisk synpunkt svårt att bestämma rätta tiden för älgjakten, blir frågan om denna tids bestämmande ännu mera invecklad, om hänsyn äfven skall tagas till andra förhållanden. Som motionären framhåller, sammanfaller nu jakttiden för älg med den för bärplockning i skogarne lämpligaste tiden, och när för jakt af älg numera användas synnerligen långskjutande gevär, måste man utan tvifvel gifva motionären rätt däri, att jakten i fråga innebär fara för i skogen varande bärplockare. Någon tillförlitlig uppgift å antalet olyckor, som till följd häraf inträffat, torde ju vara mycket svår att åstadkomma, men att ön-

skan om ändring af jakttiden just för bärplockningens skull börjat blifva allmän inom olika orter af landet torde bäst framgå af de återkommande riksdagsmotionerna samt äfven däraf, att motioner i detta syfte föregående år behandlats inom flere landsting, hvarvid önskvärheten af ändring i nuvarande förhållanden kraftigt betonades. Motionerna afslogos emellertid i de flesta landsting på den grund, att man ej kunde enas om hvilken tid borde föreslås i stället för den nuvarande.

Tar man i betraktande den vidsträckta omfattning, i hvilken lingonplockning i en del län nu äger rum, samt huru denna årligen torde blifva större, får man nog vänta, att krafvet på ändrad jakttid för älg kommer att göra sig alltmera gällande. Lingonskörden är redan en icke obetydlig faktor i vårt lands ekonomi och som sådan mycket viktigare än älgjakten. Senast tillgängliga uppgifter utvisa, att endast den för export skördade lingonmängden uppgår till ett värde af omkr. 1,500,000 kr. årligen, medan värdet af de under ett år skjutna älgarne, omkring 3,000 stycken, torde få sättas till bortåt 400,000 kronor.

Af hvad ofvan anförts torde framgå, att frågan om ändrade bestämmelser för älgjakten är af synnerligen svår och invecklad natur, särskildt då de olika intressen, som i motion beröras, böra tillgodoses. — Det torde därför få anses mindre lämpligt att Riksdagen uttalar sig för frågans lösning i så bestämd riktning som motionärerna föreslå, desto hellre, som anledning är att antaga att önskingar beträffande ändringarna i jakttiden för ifrågavarande djur äro olika inom de olika delarna af landet och därför lämpligast böra frambäras genom respektiva landsting.

Utskottet får sålunda hemställa,

att den föreliggande motionen icke må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.»

Vid utlåtandets behandling af Andra Kammaren har kammaren på grund af den utaf utskottet anförda motiveringen, ur hvilken dock de däri sist förekommande orden »och därför lämpligast böra frambäras genom respektive landsting» skulle utgå, för sin del beslutit, »att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, det täcktes Kungl. Maj:t taga under öfvervägande, huruvida gällande bestämmelser angående tiden för jakt på älg kunde ändras genom jakttidens framflyttning eller förkortande, så att lingonskörden till följd af älgjakten icke äfventyrades, samt huruvida fångande eller dödande af årskalfvar efter älg ej borde förbjudas, och där- *Andra Kam-
marens beslut.*

efter vidtaga de åtgärder i detta syfte, till hvilka omständigheterna föranledde».

Sedan Andra Kammaren delgifvit Första Kammaren detta sitt beslut, har Första Kammaren öfverlämnat ärendet till sitt första tillfälliga utskott för vidare utredning.

*Skrifvelse till
Kungl. Maj:t
från Svenska
jägarförbundet.*

I en vid slutet af sistlidet år 1907 till Kungl. Maj:t ingifven skrifvelse har Svenska jägarförbundet anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att den för jakt å älg tillåtna tiden måtte få infalla mellan den 15 oktober och 1 november. För denna sin framställning har Svenska jägarförbundet anfört i hufvudsak följande.

Frågan om framskjutande af tiden för jakt å älg hade blifvit aktuell dels därför att bärplockare utsatts för fara under nuvarande jakttid (första hälften af september), då många skyttar ströfvade omkring i skogarna och bedrefve jakt äfven med det till jaktbruk olämpliga mausergeväret, dels ock emedan den nuvarande jakttiden icke vore för jaktvården lämplig. Älgen vore vårt lands förnämsta och värderikaste villebråd, hvarför jakttiden borde sättas så, att detta villebråds tillvaro blefve tryggad. Ett af de starkaste skälen för fastställande af nuvarande jakttiden torde hafva varit, att marken under första hälften af september vore bar, så att den förödande jakten å spårnö då icke kunde förekomma. De olika klimatiska förhållandena i landet påkallade emellertid andra tidsbestämmelser för älgjakten i nordligare delarna än i de sydligare. Med den ifrågasatta ändringen hade Svenska jägarförbundet närmast afsett mellersta och södra Sverige, där under normala förhållanden snö icke inträffade under den föreslagna tiden. Älgarnes parningstid sträckte sig vanligen från mediet af september till fram i första veckan af oktober. Under denna tid likasom äfven under närmaste tiden förut, då djuren ströfvade omkring för att uppsöka hvarandra, borde älgarna lämnas i fred, men i stället bortskjötes de kraftigaste handjuren före parningen, hvilket menligt inverkade på älgstammen i kvalitativt hänseende. Ett ytterligare skäl för jakttidens framflyttande vore äfven att årskalfven i mediet af oktober nått den utveckling, att han kunde sörja för sig själf och utväxa till god afvelsduglighet.

Värmlands läns landsting har i skrifvelse af den 18 september 1907 hos Kungl. Maj:t begärt, att i anseende till att den nu gällande tiden för älgjakt inom länet (1—15 sept.) visat sig hinderlig för lingonplockningen, hvilken vore af betydande ekonomiskt värde särskildt för den fattigare befolkningen, jakten måtte inskränkas till tiden från och med den 7:de och till och med den 15:de september.

Skrifvelse till Kungl. Maj:t från Värmlands läns landsting.

Härförutom har Kopparbergs läns landsting år 1906 ingått till Kungl. Maj:t med begäran att jakt å älg inom länet måtte vara tillåten endast från och med den 9:de till och med den 15:de september, samt att fångande eller dödande af årskalf efter älg måtte förbjudas för åren 1907—1911.

Skrifvelse till Kungl. Maj:t från Kopparbergs läns landsting.

De till Kungl. Maj:t ingifna skrivelserna hafva remitterats till domänstyrelsen för utlåtande, hvarefter domänstyrelsen infordrat yttrande från vederbörande skogsstatstjänstemän.

Öfverjägmästarna i Södra, Västra, Bergslags, Skellefteå och Smålands distrikter hafva, hvar för sitt distrikt, förordat svenska jägarförbundets framställning om att tiden för jakt å älg måtte framflyttas till senare hälften af oktober; öfverjägmästaren i Smålands distrikt har tillagt, att årskalf efter älg borde fridlysas. Öfverjägmästarna i Luleå och Mellersta Norrlands distrikter hafva däremot afstyrkt framflyttning af jakten till tid, svenska jägarförbundet önskat.

Yttranden från öfverjägmästare.

Domänstyrelsen har icke ännu afgifvit utlåtande öfver de till styrelsen remitterade ansökningarna.

Hos domänstyrelsen har uppstått fråga, huruvida den i ett flertal län (9 län jämte Kalmar läns norra landstings område) gällande fridlysning af årskalf efter älg vore till gagn för en god jaktvård, då det skulle hafva visat sig, att årskalfvar, efter det moderdjuren fällts, i en del fall icke kunnat själfva lifnära sig, utan dukat under, och i andra fall haft att uthärda en så svår kamp för tillvaron, att de icke på normalt sätt utvecklats, utan uppvuxit till svaga djur, genom hvilka en degeneration af älgstammen befarades uppkomma.

Af domänstyrelsen vidtagen utredning ang. förbud mot dödande af älgkalf.

För att bringa klarhet i denna fråga har domänstyrelsen infordrat yttrande från samtliga öfverjägmästare i riket, från vetenskapsakademien och svenska jägarförbundet samt från ett par personer, som visat särskildt intresse för jaktvård och jakt beträffande älg.

Af de inkomna yttrandena framgår, att öfverjägmästarna i åtta distrikt förordat förbud mot dödande och fångande af årskalf efter älg, enär årskalfvarna efter moderjurens bortskjutande under jakttid i regel

kunde reda sig själfva, och någon degeneration af älgstammen till följd af skyddet för kalfvorna icke förmärks.

En öfverjägmästare i sydligaste Sverige har uttryckt en motsatt mening; och öfverjägmästaren i ett annat distrikt har uttalat, att fridlysning af årskalf icke vore tillräckligt effektiv för älgstammens bevarande, utan borde fridlysningen äfven omfatta älgko med kalf.

Vetenskapsakademien anser, att årskalf, beröfvad modern, måste stanna i växten och blifva svag. I norra Sverige med dess hårda klimat komme den moderlösa årskalfven att i allmänhet duka under. Inom sydligare orter åter kunde årskalfven visserligen reda sig öfver vintern, men blefve sannolikt så hämmad i sin utveckling, att älgstammen komme att lida af att sådana djur fortplantade sig.

Med omnämmande att bland svenska jägarförbundets medlemmar meningarna vore särdeles divergerande om lämpligheten af särskild fridlysning för årskalf, framhåller svenska jägarförbundet önskvärdheten af framflyttning af tiden för jakt å älg, hvarigenom stora fördelar skulle vinnas och frågan om fridlysning af årskalf upphöra att vara aktuell.

Ett par enskilde sakkunnige personer hafva i afgifna yttranden anført, att dödande af årskalf strede mot god jaktvård, och att därför förbud mot dödande af årskalf borde utsträckas att gälla för hela riket. En af desse sakkunnige, hvilken är bosatt i nordligaste länet, påstår, i strid mot vetenskapsakademiens uppgift om att i norra Sverige den moderlösa årskalfven i regel dukar under, att åtminstone i Norrland fridlysning af årskalf höjt älgstammens numerär och att någon degeneration icke kunnat påvisas.

*Första Kam-
marens ut-
skotts yt-
rande.*

Beträffande förslaget om framflyttning eller förkortning af jakttiden för älg i och för lingonskördens ostörda gång, tyckes, att döma af förhandlingarna inom Andra Kammaren samt svenska jägarförbundets skrifvelse och Värmlands läns landstings inlaga till Kungl. Maj:t, älgjakten i vissa orter inom landet hafva en mycket menlig inverkan på lingonskörden, i det att lingonplockare utsättas för fara att träffas af jägares skott. Olycksfall hafva på så sätt uppstått; men äfven om dessa äro tämligen fåtaliga, så ligger det dock nära till hands, att lingonplockare hellre än att utsätta sig för risken att skadas afhålla sig från plockningsarbete så länge tiden för älgjakten räcker. Den lämpligaste tiden för lingonskörden kommer därigenom att förspillas och den bårtillgång, som i rätt tid uppsamlad kan gifva mången ett värdefullt bidrag till lefnadsbehofven, förfares

gagnlöst. Att detta för befolkningen, särdeles den mindre bemedlade i de orter, där lingonplockning för export tagit stor spridning, skall blifva kännbart, är otvifvelaktigt. Om än i andra orter, där tillvaratagandet af skogsbären icke ännu är synnerligen lifligt, olägenheterna af älgjakten icke framträd i någon högre grad, låter det dock tänka sig, att i dessa trakter älgjakten, om den får pågå såsom nu, skall verka hindrande eller hämmande på uppkomsten och utvecklingen af den för allmogen värdefulla binnäring, som skogens bärrikedomar lämna medel till.

En fordran på förskjutning eller förkortning af tiden för jakt å älg med hänsyn till lingonskörden förtjänar därför beaktande.

I södra och mellersta delarna af landet synes en framflyttning af jakttiden till dess bärplockningen afslutats mycket väl låta sig göra utan men för jaktutöfningen eller jaktvården. Huruvida den från intresserade kretsar föreslagna tiden, 15 okt.—1 nov., är den lämpligaste, eller om annan tid bör väljas, vågar utskottet icke yttra sig om, helst åsikterna i detta fall äro ganska delade bland sakkunnige. Den föreslagna tidsperioden är dock icke passande för de norra länen. Där gå till följd af klimatiska omständigheter lingonen till mognad tämligen sent, så att bärplockningen i allmänhet icke börjas förr än mot medlet af september, då jakttiden är öfver eller i det närmaste slut. Om äfven i undantagsfall bärplockningen skulle börja något tidigare, så torde knappast någon större våda för bärplockarne uppstå af älgjakten vid det förhållande, att bärplockningen vanligen äger rum å skogsmarker i närheten af hemmen, men älgjakten däremot till det mesta bedrifves å mera aflägsna marker. Ännu har icke heller bärplockning för export tagit starkare fart i de norra länen. På en och annan ort hafva dock genom enskilda personers och corporationers tillskyndelse goda ansatser gjorts, hvadan det är att hoppas, att äfven där lingonplockningen skall tilltaga. En förflyttning af jakttiden inom de norra länen till dess lingonskörden afslutats och älgens brunsttid är öfver, eller till medlet eller slutet af oktober, skall sannolikt icke blifva till gagn för älgstammens bevarande, därför att snöfall då möjliggör en förödande jakt på spårnö. De, som nu egna mesta omtanke om jaktvården och jaktens rätta utöfvande, komme troligen att i anseende till den sena jakttiden och däraf härflytande besvärligheter afstå från nöjet af jakten och friluftslifvet.^s Jakten komme i stället att falla nästan uteslutande i händer på jägare utan annat intresse än att fälla så många djur som möjligt. Efterfrågan på jaktarrenden, därpå markägare nu hafva en afse-

värd och välbehöflig inkomst, skulle såmedelst minskas och jaktvärden blifva sämre tillgodosedd än nu.

Klimatiska och andra förhållanden, hvilka böra komma i betraktande vid en förändring af tiden för jakt å älg, äro så växlande i olika delar af landet, att de bestämmelser, som kunna väl fylla en orts önsknings och behof, icke äro tjänliga för en annan ort. Det låter därför icke sig göra att uppdraga några allmängiltiga linjer, efter hvilka inom hela landet tiden för älgjakt bör tillmätas från synpunkten af bärplockningens främjande, utan lär det icke kunna undvikas att hafva särstadganden för större delar eller områden af vårt land. Goda skäl tala dock för att man icke stannar inför svårigheterna utan skrider till handling för att den inkomstkälla, som lingonplockningen under senare tider blifvit, må kunna utnyttjas utan väsentligt hinder af jakten.

Hvad åter angår förbud mot fångande eller dödande af årskalf efter älg, så stå i detta afseende åsikterna ganska skarpt mot hvarandra. Å ena sidan anföres mot förbud, att årskalfven, sedan modern bortskjutits, i vissa fall skall hafva svårt att lifnära sig och därför antingen dukar under eller blifver så svag, att det kan medverka till en degeneration af älgstammen. Å andra sidan påstås, att den moderlösa älgkalfven i regel kan sköta sig själf och utvecklas så, att någon nedsättning af älgstammen till kvalitén icke, såvidt utrönt, är att befara, hvarför kalfven bör skyddas, så att den genom tillväxt får högre värde och blifver mera lönande för jakt ett annat år. Däremot råder ej någon meningsskiljaktighet om att, därest jakttiden framflyttas till senare hälften af oktober i enlighet med svenska jägarförbundets förslag, älgkalfven genom att få följa modern en längre tid skall efter moderns fällande kunna väl föda sig själf. Därmed skulle det väsentligaste skälet för borttagande af rådande fridlysning af älgkalf också ha förlorat sin styrka, och någon egentlig betänklighet mot älgkalfvens fredande icke förefinnas. I de trakter, de norra länen, där en framskjutning af jakttiden på samma sätt, som för de mellersta och södra delarna ifrågasatts, skall blifva förenad med betydande olägenheter utan motsvarande gagn för bärplockningen, förefaller saken mera tvifvelaktig, men då, såsom ofvan meddelats från med jaktvård och älgarnes lefnadssätt i de norra orterna förtroget håll, det uppgifvits, att älgkalfven vid jakttidens början vanligen så utvuxit, att han, efter det modern fällts, kan reda sig samt brukar sälla sig till äldre djur och erhålla skydd af dem, anser utskottet, i likhet med flertalet af dem som till domänstyrelsen afgifvit yttrande i saken, att det gällande förbudet icke bör borttagas, utan

snarare utsträckas till andra orter, där förbud nu icke finnes. Innan beslut i ena eller andra riktningen fattas, bör emellertid ett noggrant öfvervägande af skälen för och emot ske. En utredning om allmän fridlysning af årskalf kan lämpligast äga rum i sammanhang med pröfning af förslaget om ändring eller förkortning af tiden för jakt å älg.

Älgen är, såsom svenska jägarförbundet sagt, vårt lands förnämsta och värderikaste villebråd. Dess tillvaro bör därför betryggas och gifvas det skydd mot starkt förföljande, som med en god jaktvård är förenligt och som kan ske utan egentligt hinder för befolkningens sysselsättningar eller förvärf i öfrigt.

Utskottet anser sig därför böra hemställa,

att Första Kammaran måtte besluta, i likhet med Andra Kammaran, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, det täcktes Kungl. Maj:t taga under öfvervägande, huruvida gällande bestämmelser angående tiden för jakt på älg kunde ändras genom jakttidens framflyttning eller förkortande, så att lingonskörden till följd af älgjakten icke äfventyrades, samt huruvida fångande eller dödande af årskalfvar efter älg ej borde förbjudas, och därefter vidtaga de åtgärder i detta syfte, till hvilka omständigheterna föranledde.

Stockholm den 5 maj 1908.

På utskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Herr *A. T. Pettersson* har begärt få antecknad, att han till följd af arbete inom annat utskott icke deltagit i ärendets behandling.
